

AZALAN ORTAKLIK

İslam İktisadı Açısından
Bir Değerlendirme

Yunus Akyüz

iktisat yayınları

İktisat Yayınları – 86
İslamî Finans Dizisi – 12

Yunus Akyüz, Azalan Ortaklık: İslam İktisadı Açısından Bir Değerlendirme

Editör: Necmettin Kızılkaya
Yayına Hazırlayan: Mehmet İlkay Çiftci
Musahhah: Ebru Ünver

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Sarıyıldız Ofset – Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2021
ISBN: 978-625-7015-82-0 | EISBN: 978-625-7015-83-7

© İktisat Yayınları, 2021

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları
Aziz Mahmut Hüdayi Mh., Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadı Araştırma Merkezinin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Akyüz, Yunus
Azalan Ortaklık: İslam İktisadı Açısından Bir Değerlendirme
1. Baskı, x + 178 s., 13.5 x 21 cm
Kaynakça ve dizin var.
ISBN: 978-625-7015-82-0 | EISBN: 978-625-7015-83-7
1. Azalan Müşâreke 2. İslam Ekonomisi 3. Faizsiz Bankacılık

Bu kitap İstanbul Üniversitesi İslam İktisadı ve Finansı Uygulama ve
Araştırma Merkezi (İSİFAM) ile işbirliği içerisinde yayına hazırlanmıştır.

AZALAN ORTAKLIK
İslam İktisadı Açısından
Bir Değerlendirme

Yunus Akyüz

İslami Finans Dizisi

Bu dizide, İslami finans ile ilgili güncel eserlere yer verilmektedir. Dizide İslam ekonomisi, İslami finans ilkeleri, İslam ticaret hukukunun temel özellikleri, İslami finans kuruluşlarının felsefesi, modelleri ve araçları olmak üzere geniş bir yelpazede kitaplar yer almaktadır.

Dizide Yayınlanan Diğer Kitaplar

Muhammad Ayub, *İslami Finansı Anlamak*

Mehmet Saraç, *Finans Teorisini Yeniden Düşünmek*

Zeyneb Hafsa Orhan, *Katılım Bankacılığındaki Kar-Zarar Ortaklığı Enstrümanlarının Risk Analizi*

Fatih Kazancı, *Merkez Bankaları ve Faizsiz Bankacılık*

Angelo M. Venardos, *İslami Finans ve Bankacılıkta Güncel Meseleler*

Batuhan Buğra Akartepe, *Alacak Satımı Uygulamaları ve Analizi: Varlık Yönetim-Şirketi Örneği*

Nazan Lila, *Katılım Bankalarının Murâbaha İşlemlerinde Malın Teslimi: İslam Hukuku Açısından Bir Değerlendirme*

İsmail Cebeci, *İslam İktisadında Murâbaha: Modern Literatürdeki Tartışmalar*

Serdar Özalp, *Borsada Açığa Satış: İslam Hukuku Açısından Bir Değerlendirme*

Ömer Faruk Tekdoğan, *İslam İktisadı Açısından Kaydi Para ve Kısmi Rezerv Bankacılığı*

Bilal Soysal, *İslami Finansta Kurumsal Yönetim: Fıkhi Uygunluğu Sağlamaya Yönelik Yapı ve Süreçler*

Yunus Akyüz

1990 yılında Zonguldak'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Dereköy İlköğretim Okulunda tamamladı. Zonguldak Anadolu İmam Lisesinden mezun olduktan sonra 2010 yılında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesini kazandı. 2015 yılında mezuniyetinin ardından Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı İslam Hukuku Bilim Dalında yüksek lisansa başladı. 2018 yılında Doç. Dr. İsmail Cebeci danışmanlığında hazırlanan "Azalan Müşâreke ve Fıkhi Tahlili" adlı teziyle yüksek lisansını tamamladı. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı İslam Hukuku Bilim Dalında doktora eğitimine başladı ve eğitimi hâlâ devam etmekte. 2015 yılında Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında Bitlis Eren Üniversitesi İslami İlimler Fakültesinde İslam Hukuku alanında araştırma görevlisi olarak atandı. Aynı yıl görevlendirme ile Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde göreve başladı ve hâlen araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam etmektedir.

İçindekiler

Önsöz	ix
Giriş	1
1. Azalan Müşâreke Yöntemiyle Finansman	35
2. Azalan Müşâreke Yönteminin Fıkhi Açıdan İncelenmesi	81
Sonuç	135
Notlar	143
Kaynakça	161
Dizin	173

Önsöz

Azalan müşâreke; kâr-zarar prensibince çalışan, faizsiz bankacılıkta kullanılmak üzere tasarlanmış bir finansman ürünüdür. Ortaklık temelinde kurulan bu akit, bir yandan bireylerin ve müesseselerin finansman ihtiyacını faizsiz bir şekilde karşılamalarına imkân verirken öte yandan elde atıl bulunan sermayeyi işletmeyi sağlamaktadır. Azalan müşâreke, kuruluş itibariyle müşâreke akdine benzerlik gösterirken modern şirket yapısı, mürekkebe yapı, vaat ve tedricilik gibi unsurları ihtiva etmesi bakımından klasik müşârekeden ayrılmaktadır.

Genelde faizli finansman yöntemlerine, özelde ise hakkında birçok tartışma bulunan modern murâbaha akdine alternatif olarak ortaya çıkmış olan azalan müşâreke, alternatif olduğu yönetime yöneltilen bazı eleştire de maruz kalmaktan kurtulamamıştır. Faizsiz finans dünyası işlemlerin çoğunu modern murâbaha yöntemiyle yapmayı tercih ettiği ve mudârebe-müşâreke prensibinden uzaklaştığı için çokça eleştiri almaktadır. Bu noktada faizsiz bankacılık için arzu edilen şey, ortaklık anlayışının daha etkin bir şekilde kullanılmasıdır. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı; ortaklık üzerine inşa edilen azalan müşâreke yönteminin

tarihi seyri, türleri, aşamaları, kullanım imkânı ve alanları, diğer finansman yöntemlerinden farkı, içerdiği fıkhi problemler ve benzeri meseleleri, konu çerçevesinde oluşan literatürden hareketle ele alıp sunmaktır.

Elinizdeki bu kitap, 2018 yılında “Azalan Müşâreke ve Fıkhi Tahlili” adlı yüksek lisans tezinin gözden geçirilmiş ve birtakım değişiklikler yapılmış hâlidir. Çalışmanın orijinal hâli için tez formatına bakılabilir. Bu çalışmanın, konu seçiminden bitirilmesine kadar tüm aşamalarında değerli katkılarını esirgemeyen Prof. Dr. Hasan Hacak, Prof. Dr. Servet Bayındır, Doç. Dr. Abdullah Durmuş ve özellikle danışman hocam Doç. Dr. İsmail Cebeci’ye teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca yetişmemde büyük emekleri olan ve eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen muhterem annem ve babama, çalışmalarımı anlayışla karşılayarak bana her zaman destek olan sevgili eşime ve ilim yolcuğunda bugünlere gelmeme vesile olan tüm hocalarıma müteşekkir olduğumu ifade etmek isterim. Son olarak bu çalışmamın kitaplaşmasına vesile olan Doç. Dr. Necmettin Kızılkaya’ya ve İktisat Yayınlarına şükranlarımı sunarım.

Yunus Akyüz

Pendik, 2020